

PÁL-FÁM Ferenc
LÁZÁR Zsolt

Adatok a Rétyi Nyír nagygombavilágához

(Kivonat)

Három év mikológiai kutatásainak eredményeképpen 55 nagygombafaj 92 előfordulási adatát regisztráltuk a Rétyi Nyír 4 élőhelyéről. Ezzel a területről ismert fajok száma 36-ról 82-re nőtt. A fajok közül 4 ritka, 46-nak pedig ez az első előfordulási adata a területről.

Bevezetés

A Rétyi Nyír a Székelyföldnek minden szempontból az egyik legérdekesebb élőhelye. Összesen 600 hektár területéből 34 hektár védett (POP, 1960). 525 m tengerszint feletti magasságon, harmad- és negyedkori homokhordalék alapkőzeten alakult ki, ez utóbbit az uralkodó északkeleti szél, a Nemere tovább alakította, homokbuckákat hozva létre. Az alapkőzeten homokos vázталaj képződött (GEO. ROM, 1983). Éghajlatára jellemző a 6–8 OC átlaghőmérséklet (-3–4 OC januári, 18–20 OC júliusi átlag) és az 500–600 mm-es évi csapadékatlag. A talaj évi átlaghőmérséklete 7–8 OC, a levegő átlagos relatív páratartalma 80–84% (GEO. ROM, 1983).

Növényzetére, a buckaközi tavak kivételével, a nyíres volt jellemző. Később a tavak mellett a nyíres helyén égeresek jelentek meg, viszonylag spontánul. A terület mintegy 400 hektáros részét *Pinus*, *Robinia* és *Populus* fajokkal ültették be 1889 és 1989 között. Ahol az erdő nem maradt meg, másodlagos legelők alakultak ki (POP, 1960). A tavak helyén jelenleg eutróf lápok találhatóak, növényzetüket különböző hínáros társulások alkotják. POP (1960) még talált egy hektárnyi tőzeget, de napjainkra ez is eltűnt.

Mikológiai szempontból csak szórványos adatokkal rendelkezünk a területről, MOESZ (1929), LÁSZLÓ (1970, 1972, 1975, 1979) és POP (1987) munkáinak köszönhetően. Ők ezidáig 36 faj egy-egy adatát közölték (függelék).

Módszer

Az elmúlt három évben (1997–1999) összesen 7 megfigyelést végeztünk a Rétyi Nyír három élőhelyén, ezek: *Betuletum* (nyíres), *Pinetum sylvestris* cult. (ültetett erdefenyves), *Robinetum* cult. (ültetett akác) és *Alnetum* (égeres). Ennek keretében begyűjtöttünk és meghatároztunk minden, az adott időben termőtetet képző nagygombafajt. A határozáshoz a következő munkákat használtuk: BREITENBACH–KRÄNZLIN (1981–1995), HANSEN KNUDSEN (1992, 1997), MOSER (1993), JÜLICH (1989), illetve különböző monográfiákat. A fajok megnevezéséhez KRIEGLSTEINER (1991–1993) nomenklatúráját alkalmaztuk. A fajok zöméről preparátum (módosított HERPELL-módszerrel) és fotó készült dokumentációként.

Eredmények és értékelés

A megfigyeléseink eredményeképpen 55 faj 92 előfordulását regisztráltuk a Rétyi Nyír 4 különböző élőhelyéről (táblázat).

Táblázat

A begyűjtött fajok listája. A tudományos név után az előfordulási adatok száma, majd az élőhely van feltüntetve (BET = *Betuletum*; PINS = *Pinetum sylvestris* cult.; ALN = *Alnetum*; ROB = *Robinetum* cult.).

<i>Agaricus arvensis</i> Schaeff.: Fr.	2, PINS
<i>Agaricus augustus</i> Fr.	1, PINS
<i>Agaricus silvaticus</i> Schaeff.: Fr.	2, PINS
<i>Amanita crocea</i> (Quél.) Singer	1, BET
<i>Amanita pantherina</i> (DC.: Fr.) Krombh.	1, PINS
<i>Amanita phalloides</i> (Fr.) Link	2, BET
<i>Amanita rubescens</i> (Pers.: Fr.) Gray	3, BET, PINS
<i>Amanita vaginata</i> (Bull.: Fr.) Vitt.	1, BET
<i>Amanita vaginata</i> var. <i>alba</i> Gill.	1, BET

* LÁSZLÓ Kálmán Gombászegyesület,
Sf. Gheorghe, KŐRŐSI CSOMA Sándor 6, RO-4000

<i>Boletus reticulatus</i> Schaeffer	1, BET
<i>Bovista plumbea</i> Pers.	3, BET
<i>Calvatia utriformis</i> (Bull.: Pers.) Jaap	6, BET, PINS
<i>Cantharellus cibarius</i> Fr.	2, PINS
<i>Clitocybe clavipes</i> (Pers.: Fr.) Kummer	1, PINS
<i>Clitocybe gibba</i> (Pers.: Fr.) Kummer	2, PINS
<i>Collybia butyracea</i> var. <i>asema</i> Fr.	1, PINS
<i>Coltricia perennis</i> (L.: Fr.) Murrill	1, PINS
<i>Coprinus atramentarius</i> (Bull.: Fr.) Fr.	1, BET
<i>Coprinus micaceus</i> (Bull.: Fr.) Fr.	1, PINS
<i>Entoloma hirtipes</i> (Schum.: Fr.) Moser	1, PINS
<i>Exidia glandulosa</i> (Bull.: St. Amans 1821) Fr.	1, BET
<i>Fuligo septica</i> (L.) Wiggers	1, PINS
<i>Gomphidius rutilus</i> (Schaeff.: Fr.) Lund.	1, PINS
<i>Hypholoma fasciculare</i> (Huds.: Fr.) Kummer	1, PINS
<i>Leccinum scabrum</i> (Bull.: Fr.) Gray	1, BET
<i>Lepista nuda</i> (Bull.: Fr.) Cke.	1, BET
<i>Lycoperdon perlatum</i> Pers.: Pers.	4, BET, PINS
<i>Macrolepiota procera</i> (Scop.: Fr.) Sing.	6, BET, PINS, ROB
<i>Marasmius oreades</i> (Bolt.: Fr.) Fr.	2, BET, PINS
<i>Paxillus atrotomentosus</i> (Batsch: Fr.) Fr.	1, PINS
<i>Phallus hadriani</i> Vent.: Pers.	2, PINS, ROB
<i>Phallus impudicus</i> L.: Pers.	1, PINS
<i>Pluteus cervinus</i> (Schaeff.) Kummer	1, PINS
<i>Psathyrella candolleana</i> (Fr.) Mre.	4, BET, PINS, ROB
<i>Rhizina undulata</i> Fr.	1, PINS
<i>Russula aeruginea</i> Lindb l.	1, BET
<i>Russula alutacea</i> (Pers.: Fr.) Fr.	1, PINS
<i>Russula anatina</i> Romagn.	2, BET
<i>Russula atropurpurea</i> (Krbh.) Britz, non Peck	1, PINS
<i>Russula azurea</i> Bres.	1, BET
<i>Russula foetens</i> (Pers.: Fr.) Fr.	1, BET
<i>Russula nigricans</i> (Bull.) Fr.	1, PINS
<i>Russula pectinata</i> (Bull.: St. Am.) Fr. ss. Sing/Romg.	1, BET
<i>Russula sororia</i> (Fr.) Romell ss. Boud., Romagn.	1, BET
<i>Russula vesca</i> Fr.	4, BET
<i>Russula virescens</i> (Schaeff.) Fr.	4, BET
<i>Schizophyllum commune</i> Fr.: Fr.	1, BET
<i>Scleroderma citrinum</i> Pers.	1, BET
<i>Strobilurus stephanocystis</i> (Hora) Sing.	1, PINS
<i>Stropharia semiglobata</i> (Batsch: Fr.) Quél.	1, PINS
<i>Suillus granulatus</i> (L.: Fr.) Kuntze	3, PINS

<i>Trametes hirsuta</i> (Wulf.: Fr.) Pilat	1, BET
<i>Trametes versicolor</i> (L.: Fr.) Pilat	2, BET
<i>Trichaptum hollii</i> (J. C. Schmidt: Fr.) Kreisel	1, PINS
<i>Xerocomus subtomentosus</i> (L.: Fr.) Quél.	1, BET.

A begyűjtött fajok közül 46 új a Rétyi Nyírré. Bár mikológiaiailag nem nagy fajszámú terület, sok érdekes gombafajnak jelent élőhelyet. A homoki, pl. *Phallus hadriani*, réti, pl. *Calvatia utriformis* és nyírmikorhízás (pl. *Amanita phalloides*, *Leccinum scabrum*, *Russula virescens*) fajok mellett megjelentek az erdeifenyővel bekerült fajok, pl. *Entoloma hirtipes*, *Gomphidius rutilus*, *Paxillus atrotomentosus* is. Több ritka taxon is előkerült. Ezek: *Amanita vaginata* var. *alba*, *Coltricia perennis*, *Phallus hadriani*, *Rhizina undulata*, *Russula anatina*.

Funkcionális csoportok alapján (ARNOLDS et al., 1995) a mikorrhízás fajok dominálnak, de jelentős a talajlakó és a xilofág szaprotróf arány is (1. és 2. diagramok; sh = xilofág szaprotróf; m = mikorrhízás; st = talajlakó szaprotróf; sk = egyéb növényi maradványokon élő szaprotróf; pn = nekrotróf parazita). Az erdők egészséges voltát jelzi a biotróf paraziták teljes, a nekrotróf paraziták majdnem teljes hiánya. A Rétyi Nyír, bár gombafajokban relatív szegény, mindenképpen nagyobb figyelmet érdemel a jövőben.

Összefoglalás

Három év mikológiai kutatásainak eredményeképpen 55 nagygombafaj 92 előfordulási adatát regisztráltuk a Rétyi Nyír 4 élőhelyéről. Ezzel a területről ismert fajok száma 36-ról 82-re nőtt. A fajok közül 4 ritka, 46-nak pedig ez az első előfordulási adata a területről. Jelentős volt főleg a mikorrhízás, de a talajlakó és xilofág szaprotrófok részeseződése is a területen.

Függelék

A Rétyi Nyírből korábban ismert nagygombák listája. A tudományos név (KRIEGLSTEINER, 1991–1993) után zárójelben az eredetileg közölt fajnév (ha különbözik), majd a szerző neve és a publikáció éve.

<i>Agaricus essettei</i> Bon	Lk/79
(<i>A. abruptibulbus</i> Peck)	Lk/79
<i>Agrocybe praecox</i> (Pers.: Fr.) Fay.	Pop/87
<i>Albotricha albotestacea</i> (Desm.) Raitv.	Lk/79
<i>Amanita pantherina</i> (DC.: Fr.) Krombh.	Lk/70
<i>Amanita rubescens</i> (Pers.: Fr.) Gray	Moe/29
<i>Arcyria incarnata</i> (Pers.) Pers.	Hollos
<i>Bovista plumbea</i> Pers.	Lk/70
Moe/29	Mass.
<i>Calvatia candida</i> (Rostk.)	Moe/29
<i>Coniochaeta ligniaria</i> (Grev.)	Lk/70
(<i>Rosellinia l.</i> (Grev.) Fckl.)	Pop/87
<i>Cystoderma granulorum</i> (Batsch: Fr.) Kühn	Moe/29
<i>Dasyscyphus pulverulentus</i> (Lib.) Sacc.	Moe/29
<i>Diatrype bullata</i> (Hoffm.: Fr.) Tul.	Moe/29
<i>Diatrype disciformis</i> (Hoffm.: Fr.) Fr.	Moe/29
<i>Didymium melanospermum</i> (Pers.) Rost.	Moe/29
<i>Exidia glandulosa</i> (Bull.: St. Amans 1821) Fr.	Moe/29
	Moe/29
<i>Exidia repanda</i> Fr.	Murr.
<i>Gloeophyllum trabeum</i> (Pers.: Fr.)	Moe/29
(<i>Irpex obliquus</i> (Schrad.) Fr.)	
<i>Hypoxylon fuscum</i> (Pers.: Fr.) Fr.	Lk/70
Moe/29	Moe/29
<i>Laccaria amethystea</i> (Bull.) Murr.	Lk/75
<i>Lachnum virgineum</i> (Batsch: Fr.) Karst.	Lk/70
<i>Laeticorticium roseum</i> (Fr.) Donk	Moe/29
(<i>Corticium r.</i> Pers.)	Moe/29
<i>Melanconis stilbostoma</i> (Fr.) Tul.	Moe/29
<i>Merismodes anomalus</i> (Pers.: Fr.) Sing.	Moe/29
(<i>Solenia a.</i> (Pers.) Fr.)	
<i>Panus lecomtei</i> (Fr.) Corner	Lk/72
(<i>P. rudis</i> Fr.)	Lk/75
<i>Polyporus brumalis</i> Pers.: Fr.	Lk/70
<i>Rhodocybe caelata</i> (Fr.) Mre.	Moe/29
<i>Russula alutacea</i> (Pers.: Fr.) Fr.	
<i>Schizophyllum commune</i> Fr.: Fr.	
(<i>S. alnetum</i> (L.) Schroet.)	
<i>Stemonitis fusca</i> Roth	
Moe/29	
<i>Stereum hirsutum</i> (Willd.: Fr.) Gray	
<i>Strobilurus stephanocystis</i> (Hora) Sing.	
<i>Suillus granulatus</i> (L.: Fr.) Kuntze	
<i>Suillus luteus</i> (L.: Fr.) Gray	
<i>Tomentella elaeodes</i> (Bres.) v Hoehn. et Lisch.	
<i>Trametes hirsuta</i> (Wulf.: Fr.) Pilat	
(<i>Polystictus h.</i> (Wulf.) Fr.)	
<i>Tricholoma terreum</i> (Schaeff.: Fr.) Kummer	

Irodalom

1. ARNOLDS, E.; KUYPER, TH. W.; NOORDELOOS, M. E. (1995): **Overzicht van de paddestoelen in Nederland**. Nederlandse Mycologische Vereniging.
2. BREITENBACH, J.; KRÄNZLIN, F. (1981, 1986, 1991, 1995): **Fungi of Switzerland**. Vol. 1-4. Mykologia, Luzern.
3. HANSEN, L.; KNUDSEN, H. (eds, 1992): **Nordic Macromycetes** II. Nordsvamp, Copenhagen.
4. HANSEN, L.; KNUDSEN, H. (eds, 1997): **Nordic Macromycetes** III. Nordsvamp, Copenhagen.
5. JÜLICH, W. (1989): **Guida alla determinazione dei funghi** Vol. II. (**Die Nichtblutpilze, Gallertpilze und Bauchpilze**). Saturnia, Trento.
6. Krieglsteiner, G. J. (1991-1993): **Verbreitungsatlas der Gropilze Deutschlands**. Band 1-2. Ulmer, Stuttgart.
7. LÁSZLÓ, K. (1970): **Contribuții la cunoașterea macromicetelor din Bazinul Sf. Gheorghe și împrejurimi**. *Aluta*, II: 63-74.
8. LÁSZLÓ, K. (1972): **Noi contribuții la cunoașterea macromicetelor din R. S. România**. *Aluta* IV: 41-60.
9. LÁSZLÓ, K. (1975): **Noi contribuții la cunoașterea macromicetelor din Bazinul Sf. Gheorghe și împrejurimi**. *Aluta* VI-VII: 463-468.
10. LÁSZLÓ, K. (1979): **Noi contribuții la cunoașterea macromicetelor din Bazinul Sf. Gheorghe și împrejurimi**. *Aluta* X-XI: 415-419.
11. MOESZ, G. (1929): **Gombák a Székelyföldről**. In: **Emlékkönyv a Székely Nemzeti Múzeum 50 éves jubileumára**: 544-554.
12. MOSER, M. (1993): **Guida alla determinazione dei funghi** Vol. I. (**Die Röhrlinge und Blitterpilze**). Saturnia, Trento.
13. POP, A. (1987): **Contributions to the study of Romanian Helotiales (Ascomycetes)**. *Rev. Rom. de Biologie Vegetale* 32/2.
14. POP, E. (1960): **Mlaștinile de turbă din Republica Populară Română**. Ed. Acad. 1960.
15. *** (1983): **Geografia României**. vol I. **Geografia fizică**. Ed. Acad. Române, București.

**Date privind macromicetele
Mestecănișului de la
Reci (jud. Covasna)**

(Rezumat)

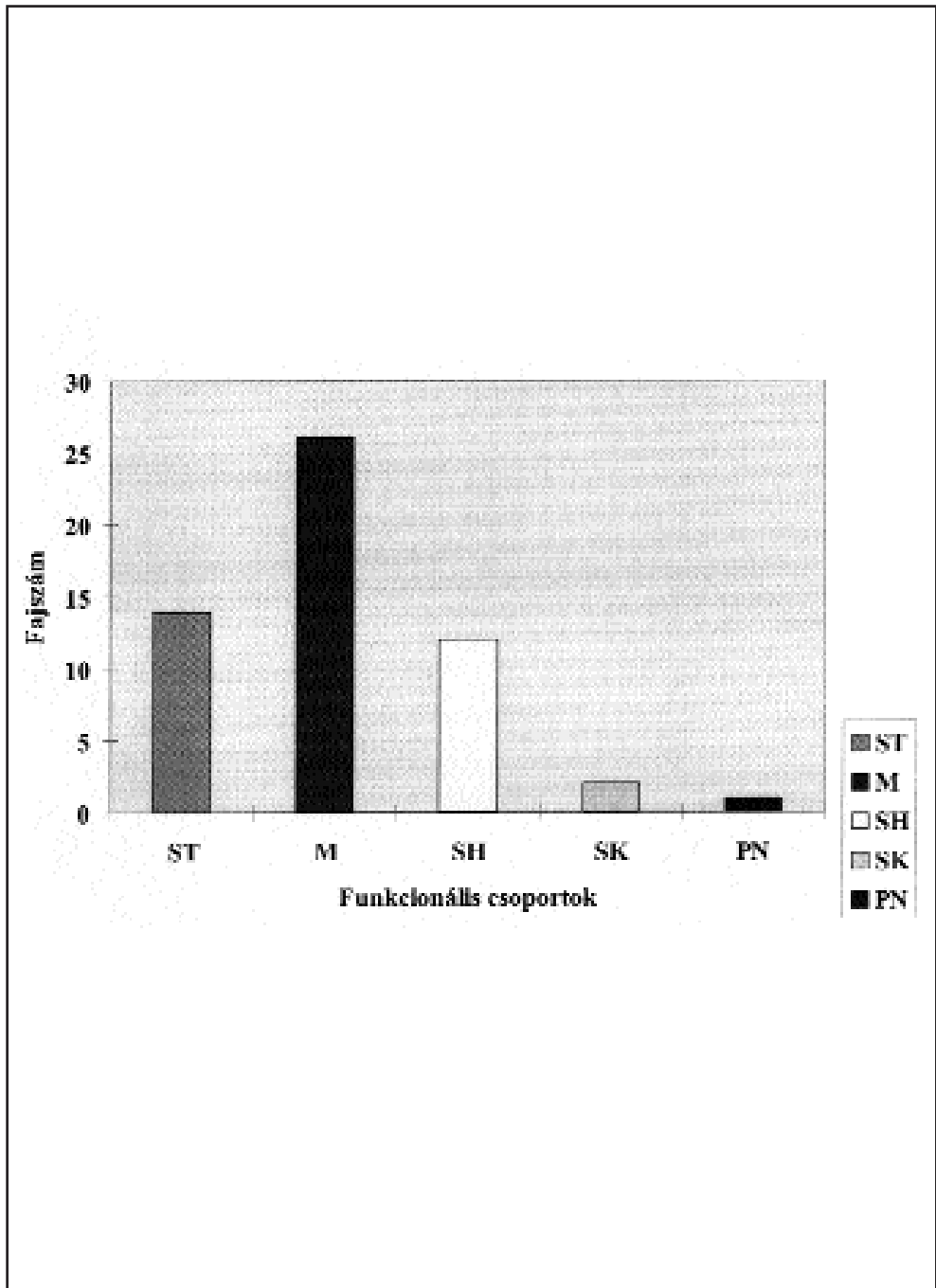
Trei ani de cercetare au rezultat în patru biotopuri din Mestecănișul de la Recı 55 specii de macromicete. Astfel, numărul speciilor cunoscute din acest teritoriu a crescut de la 36 la 82. Patru specii sunt rare, iar 46 sunt publicate prima dată din teritoriul cercetat.

**Macrofungi from the Birch
Grove of Recı (Rétyi Nyír),
Covasna County (Romania)**

(Abstract)

After three years of research in the Birch Grove of Recı the paper presented 55 macrofungi taxons from 4 biotops. As a result the known taxon number has grown from 36 to 82. Four of them are rare, 46 represents new data for this territory.

1. diagram A funkcionális csoportok szerinti megosztás

